

RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAINEN TUKINAINEN RY

Uhripoliittinen toimenpideohjelma: rahoitustyöryhmä
Järjestökuuleminen 16.4.2024

Kirjalliset vastaukset

Järjestön tuottamat rikoksen uhrien tukipalvelut

1. Mitä tukipalveluja järjestönne tai jäsenjärjestönne tarjoaa rikoksen uhreille? Mille uhriryhmille palvelut on suunnattu?

Tukinainen ry on ammatillisesti toimiva seksuaalirikosten uhrien tukijärjestö. Tukinainen ry:n toiminnan tarkoitus on seksuaalisen hyväksikäytön ja väkivallan kohteeksi joutuneiden ja heidän läheistensä auttaminen, neuvonta, opastus ja tukeminen. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys ylläpitää valtakunnallisesti toimivaa Raiskauskriisikeskus Tukinaista, joka tarjoaa seksuaalirikosten uhreille maksuttomia erityistukipalveluita kuten kriisi- ja oikeusapua, psyykkistä tukea oikeusprosessin aikana, neuvonta-, ohjaus- ja kuntoutuspalveluita sekä konsultaatiota ja koulutusta uhreja työssään kohtaaville ammattilaisille. Kriisityöntekijät toimivat tarvittaessa myös todistajina oikeudessa ja antavat lausuntoja oikeusprosessia varten. Nimestään huolimatta Raiskauskriisikeskus Tukinainen palvelut ovat tarkoitettut yhdenvertaisesti kaikille seksuaalirikosten uhreille sukupuolista riippumatta, eikä rajoituksia SERI-tukikeskuksista poiketen ole myöskään rikoksen tekoajankohdan suhteen.

Raiskauskriisikeskuksen toimipisteet sijaitsevat Helsingissä, Jyväskylässä, Lappeenrannassa ja Rovaniemellä. Tukinainen ry:n työ on järjestölähtöistä auttamistyötä, joka täydentää julkisia palveluja.

Tarkoituksena on myös edistää uhrien aseman parantamiseen tähtääviä yhteiskunnallisia toimia, jotta seksuaalisen väkivallan uhrit tulisivat paremmin kohdatuiksi eri auttamisjärjestelmissä sekä oikeusprosessin aikana. Esimerkkinä Tukinainen ry:n järjestämät sensitiivisyyskoulutukset oikeusviranomaisille (ensimmäiset laatuaan Suomessa) ja myöhemmin myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. Koulutukset toteutettiin seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan uhrien asianmukaisen kohtelun parantamiseksi.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen on toiminut vuodesta 1993 ainoana seksuaalirikosten uhrien edunvalvontajärjestönä Suomessa tarjoten sekä oikeudellista apua että kriisiapua seksuaalisen väkivallan ja/tai hyväksikäytön uhreille valtakunnallisesti. Tukinainen ry:n työssä noudatetaan toimintaan osallistuvien eri ammattikuntien ammattieettisiä sääntöjä, jotka löytyvät yhdistyksen kotisivuilta.

Tukinainen ry:n toimintaa ohjaavia arvot ovat

- Ammatillisuus
- Luottamuksellisuus
- Maksuttomuus
- Uhrilähtöisyys

2. Mitä EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämiä yleisiä ja/tai erityistukipalveluja järjestönne tai jäsenjärjestönne tuottaa?

Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta, Ns. Istanbulin sopimus

(Tummennettuna pääasialliset sopimuskohdat, jotka koskevat Raiskauskriisikeskus Tukinaisen yleisiä ja/tai erityistukipalveluja.)

Artikla 18

Yleiset velvoitteet

1. Osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet suojellakseen kaikkia väkivallan uhreja uusilta väkivallanteoilta.
2. Osapuolet toteuttavat kansallisen lakinsa mukaisesti tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen, että käytettävissä on asianmukaiset järjestelmät, joilla mahdollistetaan tehokas yhteistyö kaikkien asianomaisten valtion viranomaisten kesken, mukaan lukien oikeuslaitos, syyttäjälaitos, lainvalvontaviranomaiset, paikalliset ja alueelliset viranomaiset sekä kansalaisjärjestöt ja muut asianomaiset järjestöt ja yhteisöt, **kaikkien tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallan muotojen uhrien ja todistajien suojelemiseksi ja tukemiseksi, myös ohjaamalla heidät tämän yleissopimuksen 20 ja 22 artiklassa tarkoitettuihin yleisiin ja erityisiin tukipalveluihin.**
3. Osapuolet varmistavat, että tämän luvun mukaisesti toteutettavat toimet
 - perustuvat näkemykseen, jonka mukaan naisiin kohdistuva väkivalta ja perheväkivalta ovat sukupuolittunutta väkivaltaa, sekä keskittyvät uhrin ihmisoikeuksiin ja turvallisuuteen;
 - perustuvat yhtenäiseen lähestymistapaan, jossa otetaan huomioon väkivallantekijöiden, uhrien ja lasten sekä heidän laajemman sosiaalisen ympäristönsä välinen suhde;
 - **ovat tarkoitettuja estämään uudelleenuhriutumista;**

- ovat tarkoitettuja voimaannuttamaan väkivallan naisuhreja ja tekemään heistä taloudellisesti riippumattomia;
 - mahdollistavat tarvittaessa useiden erilaisten suojele- ja tukipalvelujen tarjoamisen samoissa tiloissa;
 - palvelevat haavoittuvien henkilöiden, myös lapsiuhrien, erityistarpeita ja ovat heidän käytettävissään.
4. Palvelujen tarjoaminen ei saa riippua uhrin halukkuudesta saattaa väkivallantekijä syytteeseen tai todistaa häntä vastaan.
5. Osapuolet toteuttavat kansainvälisestä oikeudesta johtuvien velvoitteidensa mukaisesti tarvittavat toimet tarjotakseen konsulisuojelela ja muuta suojelela sekä tukea kansalaisilleen ja muille uhreille, joilla on oikeus tällaiseen suojeleluun.

20 artikla

Yleiset tukipalvelut

1. Osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen, että **uhrien saatavilla on palveluja, jotka helpottavat heidän toipumistaan väkivallasta**. Näihin toimiin olisi sisällyttävä tarvittaessa sellaisia palveluja kuin **oikeudellinen ja psykologinen neuvonta**, taloudellinen apu, asumisjärjestelyt, **koulutus** ja avustaminen työnsaannissa.
2. Osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen, että **uhrien saatavilla on terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluja, että näitä palveluja varten on olemassa riittävät voimavarat** ja että **ammattihenkilöstöä koulutetaan auttamaan uhreja ja ohjaamaan heitä asianmukaisiin palveluihin**.

22 artikla

Erityistukipalvelut

1. Osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet tarjotakseen tai järjestääkseen kaikenlaisten tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien **väkivallantekojen uhreille välittömiä lyhyt- ja pitkäaikaisia erityistukipalveluja, jotka jakaantuvat alueelliselta kannalta asianmukaisesti**.
2. Osapuolet tarjoavat tai järjestävät **kaikille väkivallan naisuhreille ja heidän lapsilleen naisille tarkoitettuja erityistukipalveluja**.

55 artikla

Asianosaisen vireille panemat ja viran puolesta vireille pantavat oikeudenkäynnit

2. Osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen kansallisessa laissaan säädettyjen edellytysten mukaisesti valtion organisaatioille ja **kansalaisjärjestöille sekä perheväkivallan käsittelyn asiantuntijoille mahdollisuuden auttaa ja/tai tukea uhreja heidän pyynnöstään tämän yleissopimuksen mukaisesti rangaistaviksi säädettävien tekojen tutkinnan ja niitä koskevien oikeudenkäyntien aikana.**

56 artikla

Suojelutoimet

1. Osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet suojellakseen uhrien oikeuksia ja etuja, mukaan lukien heidän erityistarpeensa todistajina, kaikissa tutkinnan ja oikeudenkäyntien vaiheissa, erityisesti

a. säätämällä uhrien sekä heidän perheidensä ja todistajiensa suojelusta uhkailulta, kostolta ja uudelleenuhriutumiselta;

b. varmistamalla, että uhreille ilmoitetaan väkivallantekijän pakenemisesta tai tilapäisestä tai lopullisesta vapauttamisesta ainakin, jos uhrin ja heidän perheensä saattavat olla vaarassa;

c. tiedottamalla uhreille kansallisessa laissa säädetyin edellytyksin heidän oikeuksistaan ja käytettävissään olevista palveluista sekä heidän ilmoituksensa käsittelystä, syytteistä, tutkinnan tai oikeudenkäynnin yleisestä etenemisestä ja heidän roolistaan siinä sekä tapauksensa ratkaisusta;

d. sallimalla uhrien kansallisen lain prosessisääntöjen mukaisesti käyttää puhevaltaa, esittää todisteita ja saada näkemyksiään, tarpeitaan ja huolenaiheitaan tuoduksi esiin suoraan tai edustajan välityksellä ja käsitellyksi;

e. tarjoamalla uhreille asianmukaisia tukipalveluja siten, että heidän oikeutensa ja etunsa tuodaan esiin ja otetaan huomioon asianmukaisesti;

f. varmistamalla, että voidaan toteuttaa toimia uhrien yksityisyyden ja julkisen kuvan suojelemiseksi;

g. varmistamalla, että uhrien ja väkivallantekijöiden joutuminen tekemisiin keskenään tuomioistuimissa ja lainvalvontaviranomaisten tiloissa estetään mahdollisuuksien mukaan;

h. järjestämällä uhreille riippumattomat ja pätevät tulkit, jos uhrin ovat asianosaisina oikeudenkäynneissä tai toimivat todistajina;

i. sallimalla uhrien antaa todistajanlausuntoja kansallisessa laissa säädettyjen sääntöjen mukaisesti oikeussalissa olematta läsnä tai ainakin väitetyn väkivallantekijän olematta läsnä, erityisesti käyttämällä saatavilla olevaa asianmukaista viestintäteknikkaa.

2. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan lapsiuhria ja lapsitodistajaa suojellaan tarvittaessa erityistoimin, jolloin otetaan huomioon lapsen etu.

EU-uhridirektiivi/laki (tuleva):

Auttavat puhelimet ja raiskauskriisikeskukset

Sopimuksen mukaan uhrien saatavilla on oltava **erikoistuneita tukipalveluja, kuten raiskauskriisikeskuksia**, jotka tarjoavat uhreille neuvoja, tukea ja tietoa oikeudellisen neuvonnan saatavuudesta ja auttavat heitä pääsemään turvakoteihin ja saamaan sairaanhoitoa.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen yhteistyö SERI-tukikeskusverkoston kanssa on muodostunut tiiviiksi asiakasohjauksen osalta. SERI-tukikeskukset Suomessa kuitenkin tarjoavat palveluita vain niille seksuaaliväkivallan uhreille, joiden kohdalla seksuaalirikoksesta on aikaa kulunut alle 1 (yksi) kuukausi ja uhri on 16 vuotta täyttänyt. Palvelut ovat siten rajattua akuuttiapua ja kohdentuvat vain raiskausten uhreille. SERI-tukikeskusten palvelut eivät koske alle 16-vuotiaita lapsia, muita kuin sukupuoliyhteyden käsittäviä tekojen uhreja, pidempää kriisitukea tarvitsevia seksuaalirikoksen uhreja eikä pitkään jatkuneen lähisuhdeväkivallan uhreja. Sen vuoksi Raiskauskriisikeskus Tukinainen palveluita tarvitaan aiempaa enemmän, koska sen palveluita seksuaalirikosten uhrien kohdalla ei ole rajattu heihin kohdistuneen seksuaaliväkivallan muodon, ajankohdan tai keston osalta.

- 3. Mikä on järjestönne tai jäsenjärjestöjenne nykyinen resurssitilanne kysymyksessä kaksi mainittujen palvelujen tuottamiseksi? Onko resurssitilanteessa tapahtunut muutoksia viimeisten viiden vuoden aikana? Jos muutosta on tapahtunut, mistä se arvionne mukaan johtuu?**

Tukinainen ry /Raiskauskriisikeskus Tukinainen

Resurssit	Yleisavustus	Kohdennettu toiminta-avustus (Asiakastyö: kriisityö ja oikeudellinen työ)	Projektiavustus	Henkilöstö
2019	230.000 €	500.000 €	146.000 €	17 (11 htv)
2020	250.600 €	500.000 €	-	18 (12 htv)
2021	242.600 €	432.000 €	-	18 (12 htv)
2022	255.100 €	636.900 €	-	21 (13 htv)
2023	267.855 €	667.400 €	-	21 (14 htv)
2024	338.825 €	680.438 €		22 (15 htv)

Kaikki Raiskauskriisikeskus Tukinainen toimipisteet toimivat minimihenkilömäärällä. Lisärahoituksen tarve on suuri myös Lounais-Suomen (+Ahvenanmaa) ja Pohjanmaan aluetoimipisteiden perustamiseksi alueellisen yhdenvertaisuuden ja Istanbulin sopimuksen (ja tulevan EU-lain) tarkoittamien palveluvelvoitteiden toteuttamiseksi. Samoin ruotsinkielisten ja saamenkielisten seksuaalirikosten uhrien oikeusturva edellyttää Raiskauskriisikeskus Tukinainen henkilöresurssien lisäämistä. Haavoittuvassa asemassa olevien seksuaalirikosten uhrien asiakasohjaus terveydenhuollon kuten mielenterveyspalvelujen yksiköistä Raiskauskriisikeskus Tukinainen erityistukipalveluihin on lisääntynyt vuosi vuodelta. Kasvavaan asiakasmäärään suhteutettuna henkilöresurssit ovat riittämättömät. Esimerkiksi kahden työntekijän toimipisteet joudutaan sulkemaan loma-ajoiksi, koska varahenkilöstöä ei ole ollut mahdollista palkata. Yksin työskentely ei ole mahdollista työsuojelullisista syistä.

Vuonna 2021 rahoitus väheni kustannusteknisistä syistä lähes yli 70.000 eurolla Rovaniemen aluetoimipisteen projektiavustuksen päätyttyä. Asiakastyöhön suunnatun kohdennetun toiminta-avustuksen (STEA) lisääntyminen vuodesta 2022 vuoteen 2023 johtuu Lappeenrannan aluetoimipisteen perustamisesta ja käynnistämisestä (2 työntekijää).

4. Miten arvioisitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne resurssien riittävyyttä kysymyksessä kaksi mainittujen tukipalvelujen tuottamiseksi nyt ja tulevaisuudessa? Mikäli arvioitte resurssit liian alhaisiksi, esittäkää arvio riittävästä resurssien tasosta.

Helppokäyttöiset, maksuttomat yhteydenottokanavat seksuaalirikosten uhreille ja heidän läheisilleen ovat erityisen tarpeellisia ja välttämättömiä kasvavien asiakasmäärien tarpeisiin ja sopimusvelvoitteiden toteuttamiseksi (esim. Istanbulin sopimus: artikkelit 20, 22, 55, 56). Kasvavaan asiakasmäärään suhteutettuna henkilöresurssit ovat riittämättömät. Esimerkiksi kahden työntekijän toimipisteet joudutaan sulkemaan loma-ajoiksi, koska varahenkilöstöä ei ole ollut mahdollista palkata. Yksin työskentely ei ole mahdollista työsuojelullisista syistä. Erityistukipalvelujen laadun takaamiseksi asiakasmäärää yhden työntekijän osalta ei voi kasvattaa enää nykyisestä ilman lisäresurssia, minkä vuoksi seksuaaliväkivaltaa kokeneille suunnattujen yksilötapaamisten määrää on ollut pakollista rajoittaa. Sadat trauman kokeneet naisuhrit jäävät vaille tarvitsemaansa ja toivomaansa traumatukea tällä hetkellä, mikä on vastoin kansainvälisiä velvoitteita.

Asiakasmäärät ovat kasvaneet erityisesti vuonna 2023, mihin on selkeästi vaikuttanut uusi seksuaalirikoslainsäädäntö ja uhrien tietoisuus heille kuuluvista erityistukipalveluista. Rikostutkinnan ja koko oikeusprosessin pitkittyminen edellyttää aiempaa pitkäaikaisempaa uhrien psyykkistä tukea kuten traumatukea uudelleen uhriutumisen estämiseksi. Kokemuksemme mukaan psyykkisen ja oikeudellisen tuen saaminen samasta paikasta koetaan turvallisena tukimuotona seksuaaliväkivallan uhrien keskuudessa. Se on myös esimerkiksi Istanbulin sopimuksen kuin myös tulevan uuden EU-uhridirektiivin/-lain yksi tärkeä tavoite. Raiskauskriisikeskus Tukinainen matalan kynnyksen oikeudelliset palvelut ja kriisityöntekijöiden lausunnot rikostutkintaan ja oikeudenkäyntiin sekä todistajana toimimiset oikeudenkäynneissä ovat muodostuneet tärkeiksi uhrien erityistukipalveluiksi. Ne ovat omalta osaltaan tehokkaita keinoja vaikuttaa myös rikosvastuun toteutumiseen rikosprosessissa, ja helpottavat rikosprosessiviranomaisten työtä. Kaikki tämä merkitsee julkisen talouden huomattavia säästöjä.

Kaikki Raiskauskriisikeskus Tukinainen toimipisteet toimivat minimihenkilömäärällä. Lisärahoituksen tarve on suuri myös Lounais-Suomen (+Ahvenanmaa) ja Pohjanmaan aluetoimipisteiden perustamiseksi alueellisen yhdenvertaisuuden ja Istanbulin sopimuksen (ja tulevan EU-lain) tarkoittamien palveluvelvoitteiden toteuttamiseksi. Samoin ruotsinkielisten ja saamenkielisten seksuaalirikosten uhrien oikeusturva edellyttää Raiskauskriisikeskus Tukinainen henkilöresurssien lisäämistä. Haavoittuvassa asemassa olevien seksuaalirikosten uhrien asiakasohjaus terveydenhuollon kuten mielenterveyspalvelujen yksiköistä Raiskauskriisikeskus Tukinainen erityistukipalveluihin on lisääntynyt vuosittain.

Nuorten seksuaalirikosten uhrien käyttöön tarkoitettu Chat-palvelun tarve on todennettu Raiskauskriisikeskus Tukinainen kyselyllä vuonna 2023. Tätä palvelua ei ole tällä hetkellä riittämättömän rahoituksen vuoksi. Nettiauttamispalvelu on riittämätön nuoremman haavoittuvissa olosuhteissa olevien nuorten tavoittamiseksi.

Lisätarve vähintään: Helsingin toimipiste: 4 uutta työntekijää (3 kriisityöntekijää, 1 juristi + 1 osa-aikainen juristipäivystäjä), Rovaniemen aluetoimisto: 1 saamenkielinen kriisityöntekijä, Uudet toimipisteet Länsi-Suomeen, Ahvenanmaalle ja Pohjanmaalle: yhteensä vähintään 6 kriisityöntekijää, Ruotsinkieliset päivystyspalvelut: 2 osa-aikaista henkilöä (juristi/kriisityöntekijä). Edellä mainittu lisäresurssin tarve on arvioitu minimimitoituksin.

Kokonaisarvio lisäresurssien tarpeesta on 1, 8 miljoona euroa.

5. Kuinka paljon järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne on ollut asiakkaita kysymyksessä kaksi mainituissa rikoksen uhreille tarjoamissanne palveluissa viimeisen viiden vuoden aikana? Asiakasmäärät pyydetään erittelemään palvelukohtaisesti ja vuositasolla. Eritelkää myös mahdollisuuksien mukaan palvelunne keskeisimmät asiakasryhmät rikoslajeittain.

Tukinainen ry / Raiskauskriisikeskus Tukinainen

Asiakastapaamiset v. 2019–2023

	Kriisityö + oikeudellinen työ Asiakastapaamiset	Tapaamiskerrat (krt)
2023	366 + 107 = 473	2593
2022	304 + 99 = 403	2062
2021	320+99 = 419	2102
2020	338 + 92 = 430	2254
2019	242 (ei seksneuv.) + 60 = 302	1374
2019– 2023	Kasvua + 56.6 %	Kasvua + 88.7 %

Tapaamiskerroissa mukana ryhmäkerrat

Päivystyspuhelut v. 2019–2023

	Kriisityö Ensipuhelut / kaikki puhelut	Juristipäivystys Ensipuhelut / kaikki puhelut
2023	413 / 1431	289 / 369
2022	404 / 1456	257 / 306
2021	506 / 1346 covid	302 / 410
2020	451 / 1292 covid	284 / 400
2019	442 / 1812	259
2019– 2023	Ensipuhelut - 6,5 % Kaikki puhelut - 21 %	Ensipuhelut + 11,5 %

Kriisipäivystyspuhelujen väheneminen liittyyne päivystyslinjauksiin (henkilöresurssien vähäisyys, yksilötapaamisten lisääntyminen)

Verkkoauttamispalvelu nettitukinainen.fi

	Kirjoittajat yht.	Viestit yht.
2023	172	709
2022	172	623
2021	214	835
2020	208	686
2019	161	480
2019– 2023	+ 6.8 %	+ 47.7 %

6. Kuinka kattavia järjestönne tai jäsenjärjestönne tarjoamat kysymyksessä kaksi mainitut palvelut ovat maantieteellisesti?

Tukinainen ry/Raiskauskriisikeskus Tukinainen toimipisteet Helsingissä, Jyväskylässä, Lappeenrannassa ja Rovaniemellä. Aluetoimipisteiden palvelut kattavat toimipisteiden lähialueet. Rovaniemen toimipiste palvelee Pohjois-Suomen ja Lapin aluetta, Jyväskylän toimipiste palvelee Keski-Suomea, Lappeenrannan toimipiste Etelä-Karjalaa, Etelä-Savoa ja osin myös Pohjois-Karjalaa ja Helsingin päätoimipiste Uudenmaan aluetta.

Länsi-Suomen ja Pohjanmaan aluetoimipiste toistaiseksi puuttuvat. Samoin ruotsinkieliset palvelut puuttuvat Ahvenanmaan ja rannikkoseudun ruotsinkielisten alueiden osalta.

Juristipäivystys ja kriisipäivystys sekä Nettiauttamispalvelu Nettitukinainen.fi ovat maksuttomia ja palvelevat valtakunnallisesti.

7. Miten arvioitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne pystyvän vastaamaan EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien palvelujen tarpeeseen?

Kasvavat asiakasmäärät edellyttäisivät ammatillisen henkilökunnan lisäämistä ja uusien aluetoimipisteiden perustamista.

8. Miten arvioitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne tuottamien kysymyksessä kaksi mainittujen tukipalvelujen vaikuttavuutta, laatua ja tehokkuutta? Mikäli tukipalveluista on laadittu ulkopuolisen tahon tekemiä vaikuttavuusarvioita, pyydämme toimittamaan ne lausunnon liitteenä.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen tekee vuosittain rahoittajan (STEA) vaatimat tuloksellisuusraportit (liitteet 1-5). Niiden pohjalta rahoittaja on arvioinut tukipalvelujen vaikuttavuutta, laatua ja tehokkuutta. Lisäksi asiakastyön osalta kerätään säännöllisesti palautetta kaikkien palvelujen osalta.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen palvelut edistävät seksuaalirikosten uhrien toipumista ja oikea-aikaisen ja oikean oikeudellisen tiedon saamista. Puutteellisen tiedon ja tuen perusteella sekä ilman asianmukaista arviointia tapahtumista ja todisteista rikosilmoitukset johtavat aiempaa useammin uhrien oikeusturvan heikkenemiseen kuten lisääntyviin tutkinnan rajoittamispäätöksiin, syyttämättä jättämissiin tai kunnianloukkausta koskeviin syytteisiin. Raiskauskriisikeskus Tukinainen seksuaalirikosten uhreille suunnatuilla erityistukipalveluillaan tehostaa myös viranomaisten työtä.

Rikostutkinnan ja koko oikeusprosessin pitkittyminen edellyttää aiempaa pitkäaikaisempaa uhrien psyykkistä tukea kuten ammatillista traumatukea. Raiskauskriisikeskus Tukinainen matalan kynnyksen oikeudelliset palvelut ja kriisityöntekijöiden lausunnot rikostutkintaan ja oikeudenkäyntiin sekä todistajana toimimiset oikeudenkäynneissä ovat muodostuneet tärkeiksi uhrien erityistukipalveluiksi. Ne ovat omalta osaltaan tehokkaita keinoja vaikuttaa myös rikosvastuun toteutumiseen rikosprosessissa. Raiskauskriisikeskus Tukinainen palvelut edistävät seksuaalirikosten uhrien toipumista ja estävät uhrien uudelleen traumatisoitumista rikosasian yhteydessä.

9. Mitkä ovat arvionne mukaan järjestönne tai jäsenjärjestöjenne suurimmat haasteet EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen tuottamiseksi lähivuosina?

Niukka ja yhä niukkeneva rahoitus estää alueellisen tasa-arvon toteutumisen Raiskauskriisikeskus Tukinainen matalan kynnyksen erityistukipalvelujen tarjoamisessa seksuaaliväkivallan uhreille. Yksilötapaamisten tarpeeseen ei pystytä vastaamaan siinä laajuudessa kuin olisi välttämätöntä erityistukipalveluiden laadun ja uhrien oikeusturvan varmistamiseksi. Erityisen haavoittuvat uhrit jäävät helposti palvelujen ulkopuolelle.

10. Millaisena näette järjestönne tai jäsenjärjestöjenne tuottamien rikoksen uhrien tukipalvelujen merkityksen rikosprosessin sujuvuuden ja rikosvastuun toteutumisen kannalta? Onko järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne jokin vakiintunut yhteistyö- ja ohjausmalli rikosprosessiviranomaisten kanssa? Onko järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne esittää tilastotietoa, arviointeja tai muuta materiaalia siitä, miten palvelunne ovat edistäneet rikosprosessin sujuvuutta tai rikosvastuun toteutumista?

Rikostutkinnan ja koko oikeusprosessin pitkittyminen edellyttävät aiempaa pitkäaikaisempaa uhrien psyykkistä tukea kuten traumatukea uudellen uhriutumisen estämiseksi. Kokemuksemme mukaan psyykkisen ja oikeudellisen tuen saaminen samasta paikasta koetaan turvallisena tukimuotona seksuaaliväkivallan uhrien keskuudessa. Se on myös esimerkiksi Istanbulin sopimuksen kuin myös tulevan uuden EU-uhridirektiivin/-lain yksi tärkeä tavoite. Raiskauskriisikeskus Tukinainen seksuaalirikosten uhreille suunnatut matalan kynnyksen oikeudelliset palvelut (myös uhreille, joiden kohtaamista seksuaalirikoksista on kulunut aikaa enemmän kuin kuukausi, vrt. SERI-keskus), psyykinen tuki, kriisityöntekijöiden lausunnot rikostutkintaan ja oikeudenkäyntiin sekä todistajana toimimiset oikeudenkäynneissä ovat muodostuneet säännölliseksi yhteistyömuodoksi myös rikosprosessiviranomaisten kanssa. Juristi on luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ja

avustaa tarvittaessa haavoittuvassa asemassa olevia uhreja rikostutkinnassa ja oikeudenkäynneissä, auttaa kantelujen tekemisessä ja neuvonnan lisäksi arvioi myös mahdollisia riskejä yhdessä asiakkaan kanssa. Todisteiden arviointia ja oikeusavustamista toivotaan erityisesti lapsuuden aikaisten seksuaalirikosten osalta. Monissa tapauksissa asia on voitu viedä rikosprosessiin ja tekijä saada vastuuseen teostaan ennen seksuaalisen hyväksikäytön vanhenemista rikosoikeudellisesti, vaikka uhri on aiemmin saanut asiassaan väärää tietoa esimerkiksi vanhentumissäännöksistä.

Kaikki Raiskauskriisikeskus Tukinainen erityistukipalvelut sujuvoittavat rikosprosessia ja edesauttavat rikosvastuun toteutumista. Samalla edistetään uhrien oikeusturvan toteutumista, vähennetään pelkotiloja ja ennalta estetään uhrien uudelleen uhriutumista ja traumatisoitumista rikosprosessissa. Kustannussäästöt julkiselle taloudelle ovat huomattava. Raiskauskriisikeskus Tukinainen palvelut säästävät myös rikosprosessiviranomaisten aikaa ja resursseja.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen tekee tiivistä yhteistyötä myös SERI-tukikeskusverkoston kanssa. Asiakasohjaus SERI-tukikeskuksista Raiskauskriisikeskus Tukinainen oikeudelliseen neuvontaan ja kriisipalveluihin helpottaa uhrien oikeusasemaa ja antaa oikeusturvaa rikosprosessissa sekä omalta osaltaan vaikuttaa myös rikosvastuun toteutumiseen.

Liitteenä tuloksellisuusraportit vuosilta 2019-2023, joissa mukana myös tilastotietoa palveluistamme.

Järjestön näkemykset tarvittavista toimenpiteistä

11. Miten rikoksen uhrien tukipalvelujen koordinaatiota ja yhteistyötä voisi parantaa?

Uhrien tukipalvelujen koordinointi edellyttäisi aiempaa enemmän eri uhriryhmien erityistarpeiden tunnistamista. Esimerkiksi erityistukipalveluiden koordinaatio puuttuu kokonaan tällä hetkellä. Seksuaalirikosten uhrien osalta tämä tarkoittaa, että myös tämä erityispalveluja tarvitseva ryhmä usein ohjataan esimerkiksi poliisistayleistukipalveluihin, mikä ei edistä heidän toipumistaan eikä oikea-aikaisen avun saamista. Myös uhrin oikeusturva vaarantuu puutteellisen tai väärän neuvonnan seurauksena. Tutkinnan rajoittamispäätökset, syyttämättä jättämiset ja uhriin kohdistetut kunnianloukkaussyytteet ovat valitettavasti lisääntyneet seksuaalirikoksissa. Ohjaus järjestöjen tuottamista yleispalveluista erityispalveluihin merkitsee usein prosessin pitkittymistä ja uhrien tarpeetonta ohjaamista palvelusta toiseen, jos sitä ylipäättään edes toteutetaan. Rahaa säästyisi merkittävästi, jos palveluohjausta kohdistettaisiin tehokkaammaksi. Myös rahoittaja voisi muuttaa vääristöineitä käytäntöjä rahoituspäätöstensä ehtoja tarkentamalla.

Onko EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen tarjoamisessa näkemyksenne mukaan puutteita? Jos kyllä, millaisia?

On puutteita. EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämiä erityistukipalveluja tuottavan Tukinainen ry:n ylläpitämien Raiskauskriisikeskusten taloudelliset ja henkilöresurssit ovat riittämättömiä nykyisellä mitoituksella. Kaikki Raiskauskriisikeskus Tukinainen toimipisteet toimivat minimihenkilömäärällä. Lisäksi Lounais-Suomen ja Pohjanmaan aluetoimipisteet ovat välttämättömiä alueellisen yhdenvertaisuuden ja Istanbulin sopimuksen (ja tulevan EU-lain) tarkoittamien palveluvelvoitteiden toteuttamiseksi. Niitä ei kuitenkaan ole ollut mahdollista perustaa edellä mainituista syistä. Samoin ruotsinkielisten ja saamenkielisten seksuaalirikosten uhrien oikeusturva edellyttää Raiskauskriisikeskus Tukinainen henkilöresurssien lisäämistä. Kasvavaan asiakasmäärään suhteutettuna henkilöresurssit ovat riittämättömät.

Myös koordinointi puuttuu. Uhrien tukipalvelujen koordinointi edellyttäisi aiempaa enemmän eri uhriryhmien erityistarpeiden tunnistamista. Esimerkiksi erityistukipalveluiden koordinaatio puuttuu kokonaan tällä hetkellä. Seksuaalirikosten uhrien osalta tämä tarkoittaa, että heidät usein ohjataan poliisista yleistukipalveluihin, mikä ei edistä heidän toipumistaan eikä oikea-aikaisen oikeudellisen tuen saamista. Se voi johtaa myös uhrien oikeusturvan heikkenemiseen kuten lisääntyviin tutkinnan rajoittamispäätöksiin, syyttämättä jättämisiin tai kunnianloukkausta koskeviin syytteisiin. Ohjaus järjestöjen tuottamista yleispalveluista erityispalveluihin merkitsee usein prosessin pitkittymistä ja uhrien ohjaamista palvelusta toiseen.

Erityisen haavoittuvassa asemassa olevien seksuaalirikoksen kohdanneiden uhriryhmien kuten eri vammaisryhmien, mielenterveyskuntoutujien, lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden, lapsena seksuaalirikoksen kohteeksi joutuneiden tai maahanmuuttajataustaisten tyttöjen ja naisten oikeusturva ei toteudu riittävästi näille ryhmille suunnattujen erityistukipalveluiden riittämättömyyden vuoksi.

12. Onko EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen järjestämis-, tuottamis- ja rahoittamisvastuita syytä näkemyksenne mukaan muuttaa tai tarkentaa nykyisestä? Jos kyllä, miksi ja miten?

Kyllä. Rahoittamisvastuita tulisi tarkentaa ja rahoitusta lisätä seksuaalirikosten uhrien erityistukipalveluiden osalta sääntelyn edellyttämien velvoitteiden toteuttamiseksi kasvavalle asiakasmäärälle. Uhreille suunnattujen palveluiden laadun ja uhrien oikeusturvan vuoksi tulisi erityistukipalveluissa varmistaa palvelun tuottajien ammattitaito kuten ammatillinen pätevyys, työkokemus, traumaosaaminen ja täydennyskoulutus.

Tukinainen ry:n 31 vuoden kokemuksen perusteella vapaaehtoistoiminta ei täytä erityistukipalvelujen edellyttämiä ammatillisia vaatimuksia kuten riittävää osaamista ja koulutusta, erikoistumista eikä riittävän pitkää sitoutumista asiakassuhteeseen. Nykyiset vapaaehtoistyön koordinointiin käytetyt taloudelliset resurssit ja niillä saatava laatu ja määrä tulisi arvioida uudestaan, minkä perusteella resurssit tulisi seksuaalirikosten osalta

jatkossa enemmän kohdentaa EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien ammatillisten erityistukipalvelujen tuottamiseen.

Mitä ehdotuksia toimenpiteiksi uhripoliittiseen toimenpideohjelmaan tulisi näkemyksenne mukaan sisällyttää rikoksen uhrien yleisten ja erityisten tukipalveluiden rahoituksen turvaamiseksi ja rahoitusvastuiden edelleen selkeyttämiseksi.

1. Seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan uhrien erityistukipalvelut tulee varmistaa siten, että mikään vaihtoehto ei täysin poissulje eri rahoitusmuotoja. Raiskauskriisikeskus Tukinainen tuottaa erikoistuneita tukipalveluja seksuaalirikosten uhreille. Osa näistä palveluista voidaan varmistaa lainsäädännöllä siten, että eri ministeriöt ottavat vastuun palvelujen tuottamisen säännöllisestä rahoituksesta. STM:n, OM:n, SM:n eri palveluja koskevat rahoitukset eivät saa johtaa järjestöjen väliseen kilpailuun, mikä tällä hetkellä on valitettavaa. Se voi estää osaltaan asianmukaisen asiakasohjauksen. STEA-rahoitus tulee säilyttää yhtenä osana rahoituskokonaisuutta.
2. Tukinainen ry:n 30 vuoden kokemuksen perusteella vapaaehtoistoiminta ei täytä erityistukipalvelujen edellyttämiä ammatillisia vaatimuksia kuten riittävää osaamista ja koulutusta, erikoistumista eikä riittävän pitkää sitoutumista asiakassuhteeseen. Nykyiset vapaaehtoistyön koordinointiin käytetyt taloudelliset resurssit ja niillä saatava laatu ja määrä tulisi arvioida uudestaan, minkä perusteella resurssit tulisi jatkossa kohdentaa EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien ammatillisten erityistukipalvelujen tuottamiseen
3. Toimenpideohjelmassa tulisi myös tuoda selkeästi esille, että lähisuhdeväkivalta käsitteenä sisältää usein monia rikosnimikkeitä kuten seksuaalirikoksia. Raiskauskriisikeskus Tukinainen asiakkaista lähes puolet on kohdannut seksuaaliväkivaltaa lähisuhteissaan joko lapsena tai aikuisena. Rahoituksesta säädettyä on tärkeää kohdentaa rahoitus näiden uhriryhmien tarpeiden täyttämiseen.

LIITTEET

Liite 1	Tuloksellisuusraportti vuodelta 2023
Liite 2	Tuloksellisuusraportti vuodelta 2022
Liite 3	Tuloksellisuusraportti vuodelta 2021
Liite 4	Tuloksellisuusraportti vuodelta 2020